

Flora- en fauna quickscan op planlocatie Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk

In opdracht van:

Dhr. Bolks

Juli 2019

Flora- en faunaquickscan Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk

Colofon:

Opdrachtgever: Dhr. Bolks
Tekst en foto's: J.H.S. Rijsdijk MSc.
Rapportkenmerk: R19014-02
Status rapport: Definitief
Datum: 19-11-2019

Contact: Natuurkompas Ecologisch onderzoek & advies
Ugchelseweg 86
7339 CL Ugchelen
06-15383223
info@natuurkompas.nl
www.natuurkompas.nl

© Natuurkompas. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins noch mag het zonder toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd

Natuurkompas is niet verantwoordelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurkompas. De opdrachtgever vrijwaart Natuurkompas voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Beleidskader	3
2.1	Inleiding Wet natuurbescherming	3
2.2	Soortbescherming	3
2.3	Gebiedsbescherming	4
3	Plangebied en werkzaamheden	6
3.1	Beschrijving onderzoeksgebied	6
3.2	Geplande werkzaamheden	8
4	Werkwijze	10
5	Resultaten en effectbeoordeling	11
5.1	Vaatplanten	11
5.2	Grondgebonden zoogdieren	11
5.3	Vleermuizen	13
5.4	Vogels	15
5.5	Reptielen en amfibieën	17
5.6	Overige beschermde soorten	17
5.7	Samenvatting	18
6	Mitigatie	19
7	Conclusies en aanbevelingen	20
7.1	Conclusies	20
7.2	Nader onderzoek	21
7.3	Aanbevelingen	21
	Literatuurlijst	
	Bijlage 1. Schets van toekomstige inrichting	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De familie Bolks is voornemens om een monumentale boerderij met bakhuis, washok en oude veestal te slopen dan wel te renoveren en mogelijk herbouw te realiseren aan de Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk. De familie is voornemens om de boerderij te bewonen en daarnaast een bed & breakfast te realiseren in de veestal. De voorgenomen plannen worden gezien als een ruimtelijke ontwikkeling waarbij mogelijke effecten op beschermde dieren en planten kunnen optreden. De Wet natuurbescherming schrijft voor dat in dergelijke gevallen een flora- en faunaquickscan moet worden uitgevoerd.

In een flora- en faunaquickscan worden de (mogelijke) effecten op beschermde dier- en plantensoorten in kaart gebracht. In deze quickscan moet worden aangetoond dat de voorgenomen sloop, renovatie en herbouw niet leiden tot negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming beschermde dier- en plantensoorten. Indien dit niet uit te sluiten is, moet mogelijk nader onderzoek plaatsvinden, mitigerende (verzachtende) maatregelen getroffen worden en/of eventueel een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd worden.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Natuurkompas is door de familie Bolks gevraagd een flora- en faunaquickscan uit te voeren om de effecten van de sloop op eventueel aanwezige beschermde dier- en plantensoorten in kaart te brengen. Er wordt hierbij ingegaan op het soortbeschermingsdeel van de Wet natuurbescherming. Voorliggende flora- en faunaquickscan is gebaseerd op een gebiedsanalyse, beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde plant- en diersoorten en een biotoopinschatting die is gemaakt tijdens een verkennend veldonderzoek.

1.2 Doel

Deze flora- en faunaquickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke onder de Wet natuurbescherming beschermde dier- en plantensoorten komen (mogelijk) voor in het plangebied?
- Welke negatieve effecten kunnen deze soorten ondervinden door de ingreep?
- Is er als gevolg van de voorgenomen plannen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Is het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk?
- Is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk?

1.3 Leeswijzer

Deze rapportage is ingedeeld in verschillende hoofdstukken. In hoofdstuk 2 wordt het beleidskader, de Wet natuurbescherming, toegelicht. In hoofdstuk 3 wordt de ligging van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden doorgenomen, waarna in hoofdstuk 4 de werkwijze wordt toegelicht. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de flora- en faunaquickscan beschreven en worden de effecten van de voorgenomen ingreep bepaald. De toetsing wordt afgesloten met een conclusie in hoofdstuk 6. Eventuele relevante (verspreidings)literatuur is opgenomen in een literatuurlijst.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op voor de voorgenomen ingreep relevante natuurwetgeving en het natuur- en soortenbeleid van de diverse overheden. In deze rapportage wordt ingegaan op hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. In dit hoofdstuk is de soortbescherming vastgelegd. Daarnaast wordt kort het beleidskader voor gebiedsbescherming geschetst.

2.1 Inleiding Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en voegt drie 'oude' natuurwetten samen: de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming is de bescherming en ontwikkeling van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Op termijn gaat de Wet natuurbescherming op in de Omgevingswet. De Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking. De uitwerking van de Wet natuurbescherming is vastgelegd in de Regeling Natuurbescherming en het Besluit Natuurbescherming. De Provincie Gelderland, waar dit project plaatsvindt, heeft de volgende relevante verordeningen en regelingen voor natuurbescherming vastgesteld:

- Omgevingsverordening Gelderland
- Omgevingsvisie Gelderland

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) nog drie hoofdstukken die van belang zijn voor ruimtelijke ingrepen. Dit betreft hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden).

2.2 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) kent een apart hoofdstuk waarin de soortbescherming is vastgelegd. De Wnb kent 4 beschermingsregimes voor soorten:

- art 3.1: bescherming van vogels die onder de Vogelrichtlijn vallen – dit zijn alle vogels;
- art 3.5: bescherming van dieren en planten die in de bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het verdrag van Bern of bijlage I van het verdrag van Bonn – ook wel 'strikt beschermde soorten' genoemd;
- art 3.10: bescherming van soorten die worden genoemd in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming - dit zijn deels meer algemene soorten die enkel nationaal beschermd worden en geen bescherming genieten onder Europese regelgeving.
- Algemene zorgplicht zoals verwoord in artikel 1.11.

In de genoemde artikelen is bepaald voor welke handelingen een vrijstelling kan worden verleend van de tevens in dat artikel genoemde verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen uit de Wnb zijn (iets) anders geformuleerd dan de verbodsbepalingen uit de Ffwet. De verbodsbepalingen komen er kortweg op neer dat vogels en andere beschermde soorten niet (opzettelijk) gedood of opzettelijk verstoord mogen worden en dat nesten/voortplantingsplaatsen en rustplaatsen niet beschadigd of vernield mogen worden. Planten mogen niet worden geplukt of vernield. Voor vogels geldt daarbij dat nesten niet weggenomen mogen worden¹.

Daarnaast is de lijst met beschermde soorten gewijzigd: naast de overgehevelde en toegevoegde soorten (vaatplanten, vlinders) is er een groot aantal soorten dat geen beschermde status meer heeft in de Wnb. Dit betreffen voornamelijk vaatplanten en vissen.

¹ De term jaarrond beschermde nesten (met een verdeling in 5 categorieën) is niet in de wet genoemd. De verwachting is wel dat uitwerking van dit onderwerp door provincies gevolgd gaat worden.

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Onder de Wnb zal voor deze soorten een ontheffingsplicht gaan gelden, behalve als het bevoegd gezag, de Provincie of ministerie van LNV, door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit. De bevoegdheid voor het verlenen van een ontheffing of vrijstelling wordt overgeheveld naar de provincie².

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen middels een verordening. Provincie Gelderland heeft in januari 2017 de provinciale verordening en vrijstelling gepubliceerd. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten zoogdieren en amfibieën in geval van ruimtelijke ontwikkeling. Deze soorten stonden voorheen op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat een ieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

2.3 Gebiedsbescherming

Bescherming van gebieden verloopt over twee sporen, namelijk via de Wnb voor Natura 2000-gebieden en via een planologisch beschermingsregime voor het Natuurnetwerk Nederland, de voormalige EHS (hierna: NNN). Hieronder worden beide beknopt toegelicht.

Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd. Deze gebieden staan bekend als Natura 2000-gebieden. Naast beschermde Natura 2000-gebieden was er vroeger ook sprake van Beschermde Natuurmonumenten. Deze zijn niet meer als zodanig beschermd en zijn, indien zij niet zijn opgenomen in een Natura 2000-gebied, al dan niet onder het NNN geschaard en als zodanig planologisch beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld), te voorkomen, bepaalt de Wnb dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op opstandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In Aanwijzingsbesluiten wordt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten

² Met uitzondering van een aantal in art 1.3 van Wet natuurbescherming genoemde projecten (van nationaal belang).

aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit).

Niet enkel activiteiten binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedgebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloedgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de instandhoudingsdoelstelling gevoelig is. Voor de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst moeten worden in het kader van de Wnb.

Natuurnetwerk Nederland

Met het oog op artikel 1.12, lid 1 van de Wnb draagt de provincie Gelderland zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, het NNN. De provincie wijst daartoe gebieden aan die tot dit netwerk behoren. Deze gebieden zijn begrensd met een zogenoemde groene contour. Ruimtelijke ontwikkelingen binnen deze groene contour zijn in principe niet toegestaan zodra deze een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN hebben. Dit wordt geborgd door het planologische beschermingsregime 'nee, tenzij'. Indien er sprake is van significant negatieve effecten, kan de voorgenomen ontwikkeling geen doorgang vinden, tenzij deze voldoet aan enkele randvoorwaarden:

- De ontwikkeling moet van groot openbaar belang zijn;
- Er zijn geen reële alternatieven aanwezig;
- Negatieve effecten worden zoveel mogelijk beperkt.

Wanneer een ruimtelijke ontwikkeling onder bovengenoemde voorwaarden wordt toegestaan, moeten de verloren gegane natuurwaarden worden gecompenseerd. Dit principe staat bekend als natuurcompensatie. De provincie verleent pas medewerking aan een ontwikkeling wanneer ook aan de vereisten van het compensatiebeleid wordt voldaan.

3 Plangebied en werkzaamheden

3.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied is gelegen aan de Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk in de provincie Gelderland. Nijkerk ligt ten noordoosten van Amersfoort, ten noordwesten van Barneveld en ten zuiden van Zeewolde. De directe omgeving van Nijkerk wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied met in het oosten bos- en heidegebieden, onderdeel van de Veluwe (zie ook afbeelding 3.1). In het noorden grenst het plangebied deels aan de Slichtenhorsterweg en deels aan agrarisch grasland, in het oosten, westen en zuiden grenst het plangebied eveneens aan agrarisch grasland terwijl het in het zuidwesten grenst aan het erf van Slichtenhorsterweg 43.

Afbeelding 3.1: Boven: globale ligging van het plangebied met in geel de plangebiedgrenzen en in rood de te slopen/renoveren gebouwen. 1 is de boerderij, 2 het washok, 3 het bakhuis en 4 de oude veestal. Onder: topografische kaart met ligging van het plangebied (rood omlijnd). Luchtfoto: Nationale Risicokaart, bewerking Natuurkompas, 2019.

Wanneer in voorliggende rapportage over het plangebied wordt gesproken, wordt over het volledige perceel gesproken (zie de gele grenslijnen in Afbeelding 3.1). In de huidige situatie is het plangebied grotendeels bebouwd. Er staat een woning/boerderij (1), washok (2), bakhuis (3) en een oude veestal (4). In het verleden waren er ook twee hooibergen aanwezig. Deze zijn inmiddels echter vergaan of afgebroken. In onderstaande afbeeldingen (afbeelding 3.2) wordt een overzicht van de verschillende gebouwen en een impressie van het plangebied gegeven ten tijde van het veldbezoek.

Afbeelding 3.2: Impressie van het plangebied: van linksboven naar rechtsonder: Achteraanzicht van de woning/boerderij, het deel, het washok, interieur van het washok, het bakhuis, binnenzijde van het bakhuis, de oude stal, interieur van de stal, het erf gezien van het zuidwestelijke punt van het perceel en de westelijke hoek van het perceel. Foto's Natuurkompas, 2019.

3.2 Geplande werkzaamheden

De gebouwen op het erf hebben een monumentale status. De familie Bolks is voornemens om de authenticiteit van de gebouwen zoveel als mogelijk te behouden. De gebouwen verkeren in relatief slechte staat en het is op moment van schrijven onduidelijk of de gebouwen gerenoveerd kunnen worden of dat zij gesloopt en herbouwd moeten worden. In voorliggende rapportage wordt uitgegaan van sloop en herbouw van alle gebouwen op het erf. Dit betreft daarmee een worst-case situatie.

De aanwezige gebouwen worden gesloopt. Op de vrijgekomen locaties wordt herbouw gepleegd. De sloop vindt gefaseerd plaats. Er wordt gestart met de sloop van de oude veestal. Hiervoor in de plaats komt een gebouw te staan dat in de toekomst zal dienen als bed & breakfast. Na realisatie zal dit mogelijk tijdelijk fungeren als onderkomen van de familie Bolks gedurende de overige werkzaamheden.

Na realisatie van de bed & breakfast word gestart met de sloop van de boerderijwoning, het washok en het bakhuis. Deze gebouwen worden na sloop weer herbouwd. Daarbij zal de boerderijwoning gaan fungeren als woning. Het voormalige washok wordt omgebouwd tot kapschuur annex garage voor 2 personenauto's. Daarnaast wordt het erf opnieuw ingericht. Er vindt een mogelijke herbouw van de hooikap plaats. Ook wordt de hoogstamboomgaard aangevuld en voorzien van een meidoornhaag. Op andere delen van het perceel wordt eveneens groen aangeplant.

De voorgenomen werkzaamheden kennen een doorlooptijd van minimaal 2 jaar. In afbeelding 3.3 is een schets van de nieuwe situatie weergegeven. De schets is ook opgenomen in Bijlage 1.

Afbeelding 3.3: Schets van de toekomstige inrichting van het plangebied.

4 Werkwijze

De flora- en faunaquickscan is gebaseerd op een habitatschatting. Met behulp van atlasgegevens van onder andere de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), De Amfibieën en Reptielen van Nederland (Creemers *et al.*, 2009), Atlas van de Nederlandse Vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997) en verschillende websites met verspreidingsgegevens en overige informatie (www.ravon.nl, www.zoogdiervereniging.nl en www.verspreidingsatlas.nl) is op voorhand ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

Op 11 juni 2019 heeft Natuurkompas het plangebied en de directe omgeving bezocht voor een flora- en faunaquickscan. Ten tijde van het veldbezoek was het bewolkt, viel er af en toe een druppel regen, lag de temperatuur rond de 15° C. en stond er een lichte wind. Doel van de quickscan is om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en deze te beoordelen op hun geschiktheid voor beschermde dier- en plantensoorten. Ook is er gekeken naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten en dieren. Met betrekking tot zoogdieren is speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen, prooiresten en potentieel geschikte verblijfplaatsen.

Vanwege het eenmalige karakter geeft het veldbezoek slechts een globaal beeld van de aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Het veldbezoek heeft daarmee nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Zowel het tijdstip (buiten het actieve dagdeel van diverse diergroepen als vleermuizen en uilen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

5 Resultaten en effectbeoordeling

In het kader van de Wet natuurbescherming moet er getoetst worden of er bij een ruimtelijke ingreep mogelijk negatieve effecten op beschermde plant- en diersoorten plaatsvinden. De voorgenomen plannen zouden kunnen leiden tot biotoopverlies of verstoring. In dit hoofdstuk wordt besproken welke beschermde soorten (mogelijk) voorkomen in het plangebied en welke effecten zij ondervinden van de voorgenomen ingreep.

5.1 Vaatplanten

Uit de verspreidingsgegevens (www.verspreidingsatlas.nl) zijn waarnemingen bekend van de blaasvaren (*Cystopteris fragilis*). De blaasvaren groeit op beschaduwde plaatsen op vochtige, niet te voedselarme of te voedselrijke kalkmuren of rotsen. De soort wordt zelden op humeuze grond aangetroffen (www.verspreidingsatlas.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene plantensoorten zoals ridderzuring (*Rumex obtusifolius*), hondsdrif (*Glechoma hederacea*), gestreepte witbol (*Holcus lanatus*), vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*), klimop (*Hedera helix*), grote brandnetel (*Urtica dioica*), een braamsoort (*Rubus spec.*), gewone vlier (*Sambucus nigra*) en smalle weegbree (*Plantago lanceolata*) aangetroffen. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Kalkrijke muren zijn niet aanwezig, waardoor de aanwezigheid van beschermde muurvegetatie wordt uitgesloten. De niet-verharde delen worden gevormd door voedselrijke gronden, bestaande uit ruigten, gazon en boomgaard. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten in bijvoorbeeld tuinen zijn niet beschermd door de Wet natuurbescherming, omdat het hier niet om natuurlijke groeiplaatsen gaat.

Effectbeoordeling

Doordat er geen streng beschermde plantensoorten voorkomen binnen het plangebied, zijn negatieve effecten beschermde plantensoorten op voorhand uit te sluiten.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens de verspreidingsgegevens van ondermeer de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992) en www.verspreidingsatlas.nl komen er in de omgeving van het plangebied algemeen voorkomende soorten voor als de egel (*Erinaceus erinaceus*), mol (*Talpa europaea*), ree (*Capreolus capreolus*) en konijn (*Oryctolagus cuniculus*) (algemeen beschermde soorten). Daarnaast zijn er ook waarnemingen bekend van de strikt beschermde das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), steenmarter (*Martes foina*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*). Mogelijk komen ook de bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*) voor in de omgeving van het plangebied. Deze kleine marterachtigen zijn moeilijk waar te nemen en in verhouding tot de meeste andere zoogdiersoorten is er weinig bekend over de verspreiding en trend van deze soorten. Om deze reden worden ook de bunzing, hermelijn en wezel meegenomen in de toetsing.

Alle hierboven genoemde soorten vallen onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor algemeen voorkomende soorten als de egel, mol, ree en konijn geldt binnen de provincie Gelderland een vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkelingen. Voor bunzing, das, eekhoorn, hermelijn, steenmarter, waterspitsmuis en wezel is geen vrijstelling afgegeven. Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) strikt beschermde zoogdieren aangetroffen. Wel is in de oude veestal een dode rat aangetroffen en zijn in de stal en op het deel van de boerderij uitwerpselen van ratten aangetroffen.

Verspreiding

Binnen het plangebied zijn meerdere ruige delen aanwezig. Daardoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van algemeen voorkomende soorten zoals de egel en mol niet uit te sluiten.

Bunzing

De bunzing komt voor in allerlei verschillende landschapstypen. De soort heeft echter een voorkeur voor kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook meer waterrijke gebieden zoals rietvelden of moerasgebieden. Daarnaast komt de bunzing ook voor in vrij open terreinen, zoals weidegebieden met sloten. Vooral in de winter komt de bunzing ook wel in de buurt van boerderijen voor: daar kunnen ze tussen stobalen en op hooizolders warm blijven, en muizen en ratten bemachtigen.

Als verblijfplaats kan een bunzing gebruik maken van oude hopen van konijn, mol, vos en das. Verblijfplaatsen worden echter ook aangetroffen onder steenhopen, houtmijten, in holle bomen of onder boomwortels. In de winter worden schuilplaatsen gemaakt op warmere plaatsen, zoals onder stro- en hooibalen bij boerderijen. Soms graaft de bunzing ook zelf een hol (www.zoogdiervereniging.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de bunzing aangetroffen. Het is echter niet uitgesloten dat de bunzing voorkomt in het plangebied. Er zijn meerdere ruigtes en houtwallen aanwezig. Tevens wordt het perceel doorkruist door de Brede Beek en zijn er meerdere sloten aanwezig. Hierdoor is een relatief grote lengte aan oevers aanwezig. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van de bunzing kan niet worden uitgesloten. Ook kan het plangebied fungeren als foerageergebied voor de bunzing.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voornamelijk voor in opgaand naaldbos en oud en gemengd bos met veel naaldhout. Hier foerageert de soort op eikels en dennenkegels. In het plangebied zijn naaldbomen afwezig. Wel staat er een aantal zomereiken verspreid over het perceel. Er zijn echter geen nesten van de eekhoorn aangetroffen. Mogelijk fungeren de eiken binnen het plangebied als marginaal foerageergebied voor de eekhoorn. In de directe omgeving (ten noorden, oosten en zuiden van Nijkerk) zijn echter grote hoeveelheden geschikt foerageergebied aanwezig. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn in het plangebied is uit te sluiten.

Das

Dassen maken hun grote en opvallende hopen vaak op droge en zandige plaatsen. Ze maken daarnaast gebruik van vaste looproutes die worden gemarkeerd met uitwerpselen. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen (wissels, burchten, snuitputjes, mestputjes) aangetroffen van dassen. Gezien het karakter van het plangebied (deels bebouwd of anderszins vrij open van karakter) wordt de soort ook niet verwacht. De aanwezigheid van de das in het plangebied is uit te sluiten.

Hermelijn

De hermelijn komt in alle habitats voor, van open plekken in bossen en houtwallen tot duinen, akkers en vochtig terrein. De enige voorwaarde is dat er voldoende dekking aanwezig is. De soort is dan ook aanwezig in heel het vasteland van Nederland en op Texel. De hermelijn leeft in een hol, meestal een oud mollenest of konijnenhol, en verplaatst zich over het algemeen langs lijnvormige elementen die dekking bieden zoals heggen, muurtjes en langs oevers. Ook maakt de soort hierbij geregeld gebruik van hopen van andere dieren. Een hol of gang moet een doorsnede hebben van vijf centimeter (www.zoogdiervereniging.nl).

Binnen het plangebied zijn geen mollen- of konijnenhopen waargenomen. Gezien de aanwezige ruigtes kan echter niet worden uitgesloten dat er mollen- of konijnenhopen zijn gemist. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de hermelijn is daardoor niet uitgesloten. Ook kan het plangebied fungeren als foerageergebied voor de hermelijn.

Steenmarter

De steenmarter is een soort die voorkomt in en nabij grote steden, dorpen en boerenerven, en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Van steenmarters is bekend dat ze rust- en verblijfplaatsen creëren in kruipruimtes en loze ruimtes tussen plafonds, muren en zolders in huizen en andere gebouwen. Binnen het plangebied zijn meerdere geschikte schuren aanwezig. De gebouwen zijn nauwkeurig geïnspecteerd op sporen (uitwerpselen, prooi-resten) van de steenmarter.

Deze zijn niet aangetroffen waardoor de aanwezigheid van de steenmarter in het plangebied wordt uitgesloten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De soort wordt aangetroffen bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Voorwaarden voor aanwezigheid van de waterspitsmuis zijn de aanwezigheid van bodembedekkende vegetatie en water binnen een straal van 500 meter. De oevers moeten voldoende dekking bieden (www.zoogdiervereniging.nl).

Het plangebied wordt doorkruist door de Brede Beek. De oevers van deze watergang zijn echter niet ruig begroeid. Bovendien lijkt de Brede Beek zelf ter plaatse ook niet een goed ontwikkelde watervegetatie te bevatten. Hierdoor ontbreekt het aan geschikt habitat voor de waterspitsmuis. De aanwezigheid van de waterspitsmuis is daardoor uit te sluiten.

Wezel

De wezel leeft bij voorkeur in open, droog natuur- en cultuurlandschap. De soort wordt aangetroffen in veel verschillende biotopen zoals bossen, duinen, wei- en akkerlanden. De wezel komt over het algemeen in droger gebied voor dan de hermelijn. Echter overal waar woelmuizen ontbreken, ontbreekt ook de wezel. De soort heeft een voorkeur voor dekking in de vorm van bijvoorbeeld bosschages, houtstapels of heggen. Ook bewonen ze vaak oude holen van muizen, ratten en konijnen die bekleed worden met veren of haren van prooidieren (www.zoogdiervereniging.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de wezel aangetroffen. Gezien de aanwezige ruigtes kan echter niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van de wezel aanwezig zijn. Ook kan het plangebied fungeren als foerageergebied voor de wezel.

Effectbeoordeling

Er zijn geen beschermde zoogdiersoorten in het plangebied aangetroffen. Wel is het mogelijk dat het plangebied fungeert als leefgebied voor buzing, hermelijn en wezel. Er zijn mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van deze kleine marterachtigen aanwezig. Met de voorgenomen sloop en herbouw gaan deze verblijfplaatsen echter niet verloren. De struwelen blijven zo veel als mogelijk behouden.

Na de afronding van de bouw- en herinrichtingswerkzaamheden heeft het plangebied juist een kwalitatieve impuls gekregen. Er worden diverse hagen aangeplant, de boomgaard uitgebreid, een siertuin aangelegd en mogelijk wordt de hooikap herbouwd. Hiermee ontstaan nieuwe verplaatsmogelijkheden voor kleine marterachtigen (via de hagen), beter foerageergebied (boomgaard en siertuin) en mogelijk ook nieuwe verblijfplaatsen (in de hooikap). Negatieve effecten op de kleine marterachtigen en overige beschermde grondgebonden zoogdieren zijn daarmee uit te sluiten.

5.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens *et al.*, 1997, www.verspreidingsatlas.nl) komen in de omgeving van het plangebied soorten voor als gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentoni*). Alle vleermuissoorten vallen onder art. 3.5 van de Wet natuurbescherming en zijn daarmee strikt beschermd. Er is geen vrijstelling mogelijk.

Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de rosse vleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen. Er wordt onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen. Er zijn bijvoorbeeld kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven.

Boombewonende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is het plangebied doorzocht op het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Binnen het plangebied zijn enkele zomereiken, gewone essen, zwarte elzen, peer- en appelbomen en populieren aanwezig. Van deze bomen zijn alleen enkele zomereiken van voldoende omvang om eventueel te kunnen fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen. Deze zomereiken zijn geïnspecteerd op aanwezigheid van holten. Er zijn geen holten waargenomen. Er moet echter worden aangetekend dat de bomen ten tijde van het veldbezoek vol in het blad stonden, waardoor de bomen niet altijd volledig inspecteerbaar bleken. Er kan daarom niet worden uitgesloten dat binnen het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig zijn.

Gebouwbewonende vleermuizen

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter bijvoorbeeld gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en achter luiken (BIJ12, 2017; Dietz *et al.*, 2011).

De verschillende gebouwen in het plangebied zijn nauwkeurig geïnspecteerd op mogelijke verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Hieronder wordt per gebouw de geschiktheid voor gebouwbewonende vleermuizen besproken.

De boerderij bevat een pannendak met overstekende dakpannen en kierende daklijsten. De kierende daklijsten bieden weggroei mogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen. Bij het woongedeelte is het dak voorzien van dakbeschot. Dit deel van het dak biedt daardoor geschikte weggroei mogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Bij het voormalige deel kijkt men van binnen direct tegen de pannen aan, waardoor dit deel van het dak ongeschikt is voor een soort als de gewone dwergvleermuis welke graag in kieren en spleten weggroeit. Wel is op de zolder van het deel een aantal afgebeten vlindervleugels aangetroffen. Dit duidt op een mogelijke aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis. Ondanks nadere inspectie zijn er geen individuen van de gewone grootoorvleermuis waargenomen. Een nader onderzoek naar vleermuizen moet uitwijzen of er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de boerderij.

Het washok is een uit baksteen opgetrokken gebouw met pannendak met dakbeschot. Het dak is voorzien van daklijsten. De daklijsten sluiten grotendeels strak aan op de muren. Op enkele plekken zijn echter kieren van meer dan 1 cm breed aanwezig. Door de aanwezigheid van deze kieren en het dak met dakbeschot bevat het washok potentiële vleermuisverblijfplaatsen voor onder andere de gewone dwergvleermuis. Een nader onderzoek naar vleermuizen moet uitwijzen of er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het washok.

Het bakhuis is opgetrokken uit baksteen en bevat een pannendak. Aan de binnenzijde kijkt men direct tegen de dakpannen aan, dakbeschot ontbreekt. Een inspectie van de zolder heeft geen aanwijzingen voor aanwezigheid van grootoorvleermuizen opgeleverd. Het bakhuisje is voorzien van daklijsten. Een stuk van de daklijst ontbreekt, waardoor een opening aanwezig is waardoor vleermuizen achter de daklijst kunnen kruipen. Een nader onderzoek naar vleermuizen moet uitwijzen of er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het bakhuis.

De oude veestal bevat een stenen ondermuur met een gebint voorzien van houten planken. De stal bevat een pannendak, grotendeels zonder dakbeschot. Een klein deel van het dak is voorzien van asbestplaten. De vloer is nauwkeurig geïnspecteerd. Daarbij zijn geen sporen (uitwerpselen, dode exemplaren, afgebeten vlindervleugels) aangetroffen van gewone grootoorvleermuizen. Het gebouw bevat geen verblijfplaats voor vleermuizen. Een nader onderzoek is daardoor niet noodzakelijk.

Vaste vliegroutes

Vleermuizen staan erom bekend dat ze vaak jarenlang gebruik maken van vaste vliegroutes tussen de verblijfplaats en het foerageergebied. Hierbij volgen ze bestaande lijnvormige elementen in het landschap, zoals bomenrijen. Het behoud van dergelijke lijnvormige elementen is cruciaal voor de instandhouding van het leefgebied van vleermuizen. Binnen het plangebied zijn geen duidelijke lijnvormige groene elementen te onderscheiden. De rij eiken in het plangebied is een kort, op zichzelf

staand element dat niet fungeert als vaste vliegroute. Mogelijk fungeert de Brede Beek als vaste vliegroute.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Wanneer dergelijk foerageergebied verloren gaat, verdwijnt de voedselvoorziening van deze vleermuizen waardoor ze hun verblijfplaats mogelijk moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is beschermd onder de Wet natuurbescherming

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. Het is echter niet te verwachten dat het plangebied essentieel foerageergebied vormt voor een populatie vleermuizen. In de directe omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig van vergelijkbare kwaliteit. Dit betreft onder andere de erven van de nabijgelegen boerderijen en de watergangen en bosranden in de directe omgeving van het plangebied. Het wordt daarom niet waarschijnlijk geacht dat het plangebied een essentieel foerageergebied voor vleermuizen vormt. Nader onderzoek naar essentieel foerageergebied is niet noodzakelijk.

Effectbeoordeling

Er worden geen bomen gekapt, waardoor negatieve effecten op boombewonende vleermuizen zijn uit te sluiten. Wel kunnen de boerderij, het washok en het bakhuis fungeren als verblijfplaats voor diverse vleermuissoorten. Bij sloop gaan deze mogelijke verblijfplaatsen verloren en kunnen dieren worden verstoord, gedood of verwond. Dit is een overtreding van art. 3.5, lid 1, 2 en 4. Een nader onderzoek naar vleermuizen moet uitwijzen of er vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn in de te slopen gebouwen.

5.4 Vogels

Alle vogelsoorten zijn tijdens het broedseizoen beschermd. De bescherming geldt vooral voor de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Er wordt in de Wet natuurbescherming echter geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen.

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode januari tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

Van sommige vogelsoorten zijn de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit houdt in dat hun nesten het hele jaar door beschermd zijn. Binnen deze categorie worden vijf subcategorieën onderscheiden:

1. Nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats. Een voorbeeld van een soort die een dergelijk nest heeft is de steenuil (*Athena noctua*).
2. Nesten van koloniebroeders die elk jaar terugkeren om op dezelfde plaats te broeden. Deze soorten zijn zeer honkvast of zijn afhankelijk van bebouwing of specifieke biotopen. Een voorbeeld van een soort die een dergelijk nest heeft is de huismus (*Passer domesticus*).

3. Nesten van solitaire vogels die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en afhankelijk zijn van bebouwing of honkvast zijn. Een voorbeeld van een soort die een dergelijk nest heeft is de ooievaar (*Ciconia ciconia*).
4. Vogelsoorten die elk jaar gebruik maken van hetzelfde nest en zelf nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen. Een voorbeeld van een dergelijke soort is de buizerd (*Buteo buteo*).
5. Nesten van vogels, die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar ervoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar dan wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, maar vragen wel extra onderzoek, omdat ze jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. Voorbeelden van soorten zijn de spreeuw (*Sturnus vulgaris*) en boerenwaluw (*Hirundo rustica*).

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende algemene vogelsoorten als turkse tortel (*Streptopelia decaocto*), kauw (*Corvus monedula*), witte kwikstaart (*Motacilla alba*), meerkoet (*Fulica atra*), wilde eend (*Anas platyrhynchos*), boerenwaluw, spreeuw en huismus waargenomen. Van de genoemde soorten kennen enkel de laatste drie een jaarrond beschermingsregime. De spreeuw en boerenwaluw vallen onder categorie 5 van de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ (Dienst Regelingen, 2009). Onder categorie 5 vallen broedvogels die vaak terugkeren naar de plaats waar ze het afgelopen jaar hebben gebroed. Hun nesten zijn in principe niet beschermd buiten het broedseizoen, tenzij er in de directe omgeving geen alternatieve nestlocaties aanwezig zijn, waardoor de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie onder druk kan komen te staan.

De spreeuwen en boerenwaluwen zijn rondom de boerderij en de oude veestal waargenomen. In de directe omgeving zijn meerdere erven aanwezig waar de dieren naar kunnen uitwijken. Hierdoor is het jaarronde beschermingsregime niet van toepassing.

Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Deze soort is waargenomen op en onder het dak van het washok en op het dak van de boerderij. Zeer waarschijnlijk broedt de soort ook onder de daken van beide gebouwen.

De gebouwen zijn nauwkeurig geïnspecteerd op sporen van overige soorten met jaarrond beschermde nesten. Er zijn echter geen veren, uitwerpselen, braakballen, prooiresten of andere sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van soorten met een jaarrond beschermd nest anders dan de huismus. Wel is aan de zuidzijde van het perceel in de groenstrook een nestkast voor een steenuil aanwezig. Er is echter niet vastgesteld of de nestkast bezet is.

Effectbeoordeling

Algemene broedvogels

Het is niet op voorhand uit te sluiten dat algemene broedvogelsoorten tot broeden komen in de te slopen gebouwen. Wanneer de sloopwerkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen kan dit leiden tot beschadiging en vernietiging van nesten en het doden en verwonden van jonge vogels. Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming. Hiervoor kan geen ontheffing worden verkregen. De sloop van de gebouwen dient daarom buiten het broedseizoen plaats te vinden.

Spreeuw en boerenwaluw

Met de voorgenomen plannen worden de gebouwen gesloopt. Hiermee gaan mogelijk nestlocaties van de spreeuw en boerenwaluw verloren. In de directe omgeving blijft daarnaast voldoende potentieel geschikt leefgebied aanwezig in de vorm van enkele boerenerven. Daarnaast kan de herbouw in de toekomst ook geschikt gemaakt worden voor boerenwaluw en spreeuw door de nieuwbouw bijv. te voorzien van een overstekende dakrand (voor de boerenwaluw) en toegankelijk pannendak. De spreeuwen moeten dan toegang krijgen tot de ruimte onder de dakbedekking.

Huismus

Met de voorgenomen plannen worden de bestaande gebouwen gesloopt. Van de te slopen gebouwen zijn het washok en de boerderij geschikt om te fungeren als broedlocatie voor de huismus. Het bakhuis en de oude veestal zijn ongeschikt door het ontbreken van dakbeschot. Met het slopen van het washok en de boerderij gaan nestlocaties van de huismus verloren. Daarnaast kunnen dieren worden verstoord of gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming.

Een nader onderzoek naar de huismus moet uitwijzen of er daadwerkelijk sprake is van nestlocaties en daarmee van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Daarbij dient ook te worden bepaald in welke aantallen de soort broed in het plangebied. Op basis van het waargenomen aantal broedpaartjes kan vervolgens de eventuele compensatieinspanning worden bepaald. Het uitvoeren van een nader onderzoek is noodzakelijk voor het verkrijgen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.

5.5 Reptielen en amfibieën

Uit de openbaar beschikbare verspreidingsgegevens (RAVON en www.verspreidingsatlas.nl) blijkt dat in de omgeving van het plangebied de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), kamsalamander (*Triturus cristatus*) en poelkikker (*Pelophylax lessonae*) zijn waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen of amfibieën waargenomen.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis leeft bij voorkeur op vochtige heide, heide met vennen, in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten. Het is een soort die kan voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringgraad (www.ravon.nl). De levendbarende hagedis is tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en wordt, gezien de aanwezige biotopen (deels bebouwd gebied, deels grasland), ook niet verwacht. De waarnemingen van deze soort zijn waarschijnlijk gedaan in de bos- en heidegebieden ten oosten van Nijkerk. De aanwezigheid van de levendbarende hagedis is uit te sluiten.

Kamsalamander

De kamsalamander komt voornamelijk voor in matig voedselrijke tot voedselrijke en stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie (www.verspreidingsatlas.nl). Binnen het plangebied is dergelijk habitat niet aanwezig, waardoor de aanwezigheid van voortplantingswateren van de kamsalamander kan worden uitgesloten.

Poelkikker

De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. Het is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. De poelkikker heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. De soort komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveenengebieden, en in uiterwaarden. Poelkikkers overwinteren meestal op het land en niet in het water (www.ravon.nl). Binnen het plangebied is geen geschikt habitat aanwezig. De aanwezigheid van de poelkikker is uitgesloten.

Effectbeoordeling

Doordat er geen streng beschermde reptielen- en amfibiesoorten voorkomen binnen het plangebied, zijn negatieve effecten op deze soortgroepen op voorhand uit te sluiten.

5.6 Overige beschermde soorten

Uit de openbaar beschikbare verspreidingsgegevens blijkt dat in de omgeving van het plangebied de grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) is waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelden waargenomen. Voor overige beschermde soorten is geen geschikt biotoop aanwezig. Bloemrijke graslanden, vennen en boomstobben ontbreken. Hierdoor is het voorkomen van (voortplantingsplaatsen van) overige beschermde soorten uit te sluiten.

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper wordt gevonden in verlandende wateren in laagdynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. De soort heeft een voorkeur voor ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei (www.verspreidingsatlas.nl). Binnen het plangebied zijn dergelijke watergangen niet aanwezig waardoor de aanwezigheid van de grote modderkruiper is uitgesloten.

Effectbeoordeling

Doordat er geen overige streng beschermde soorten voorkomen zijn negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op overige beschermde soorten uit te sluiten.

5.7 Samenvatting

In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en de mogelijke effecten die zij kunnen ondervinden.

Tabel 5.1: Overzicht met de mogelijk aanwezige soorten en de negatieve effecten die zij ondervinden.

Soortgroep	Aanwezig	Soorten	Mogelijk effect	Wnb-artikel
Vaatplanten	Nee	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Grondgebonden zoogdieren	Ja	Bunzing, hermelijn en wezel	Geen	
Vleermuizen	Ja	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis	Verstoren, doden en verwonden van individuen en aantasten en vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen	3.5, lid 1, 2 en 4.
Vogels	Ja	Turkse tortel, witte kwikstaart, kauw	Verstoren, doden en verwonden van individuen en aantasten en vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen	3.1, lid 1, 2 en 4.
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Ja	Huismus, spreeuw en boerenzwaluw	Verstoren, doden en verwonden van individuen en aantasten en vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen	3.1, lid 1, 2 en 4.
Reptielen en amfibieën	Nee	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Overige soorten	Nee	n.v.t	n.v.t	n.v.t

6 Mitigatie

In dit hoofdstuk worden mitigerende (verzachtende of schadebeperkende) maatregelen voorgesteld om negatieve effecten op beschermde soorten en eventueel een mogelijke overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Broedvogels

Ontheffing voor verstoring van broedgevallen van vogels wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van verstoring van broedende vogels noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen van vogels is te voorkomen door:

- buiten het broedseizoen te werken, en/of;
- te zorgen dat buiten de verstoringssafstand van de broedgevallen gewerkt wordt, en/of;
- voorafgaand aan het broedseizoen het broedbiotoop voor vogels ongeschikt te maken (bijvoorbeeld geen steile wandjes voor oeverwaluwen laten staan) en (gedurende het broedseizoen) te houden, en/of;
- te zorgen dat vogels niet in / op het terrein gaan broeden, door palen met zwarte plastic zakken te plaatsen;
- de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen kan worden. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringssafstand “automatisch” bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringssafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.
- Het weglukken van de vogels door bijv. het aanbieden van nieuwe nestgelegenheid.

Planning

De planning is om te starten met de sloop van de oude veestal en deze te herbouwen. De herbouw kan geschikt gemaakt worden voor de huismus als nestlocatie door deze te voorzien van zogenoemde huismussenflats of ervoor te zorgen dat de dieren toegang hebben tot de eerste rij dakpannen. Deze maatregel kan in een later stadium fungeren als mitigerende maatregel voor de sloop van de woonboerderij en het washok, welke naar alle waarschijnlijkheid fungeren als nestlocatie van de huismus.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

In het kader van de Wet natuurbescherming is nagegaan of er met de voorgenomen plannen vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten worden aangetast. De voorgenomen plannen kunnen leiden tot biotoopverlies of verstoring. Plannen die er toe leiden dat het plangebied minder geschikt is als foerageergebied voor dieren, zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij er in de onmiddellijke omgeving van het plangebied geen alternatieve geschikte foerageergebieden aanwezig zijn.

Algemeen voorkomende soorten

Binnen het plangebied komt een aantal algemeen voorkomende soorten voor. Deze soorten vallen allemaal onder 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten heeft de provincie Gelderland een vrijstelling afgegeven voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor de werkzaamheden geen ontheffing voor deze soorten nodig is.

Strikt beschermde soorten

Voor soorten die vallen onder art. 3.10 (of 3.5 of 3.1) van de Wet natuurbescherming en waarvoor geen vrijstelling is afgegeven, geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing moet worden aangevraagd. In het plangebied komen mogelijk de bunzing, hermelijn, wezel, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, spreeuw, boerenzwaluw, huismus en diverse algemene broedvogelsoorten aanwezig.

Kleine marterachtigen

De bunzing, hermelijn en wezel hebben geen vaste rust- en verblijfplaats binnen het plangebied. Wel kan het plangebied fungeren als foerageergebied voor deze soorten. De voorgenomen plannen leiden niet tot een afname in kwaliteit of oppervlakte van foerageergebied. Daarmee zijn negatieve effecten van de voorgenomen plannen op deze soorten uitgesloten.

Vleermuizen

De boerderij, het washok en het bakhuis kunnen fungeren als verblijfplaats voor diverse vleermuissoorten. Bij sloop gaan deze mogelijke verblijfplaatsen verloren en kunnen dieren worden verstoord, gedood of verwond. Dit is een overtreding van art. 3.5, lid 1, 2 en 4. Een nader onderzoek naar vleermuizen moet uitwijzen of er vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn in de te slopen gebouwen.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

De boerderij en het washok kunnen fungeren als nestlocaties van de spreeuw, boerenzwaluw en huismus. Bij sloop gaan deze nestlocatie verloren. In de directe omgeving blijft echter voldoende potentieel geschikte nestlocaties aanwezig in de vorm van enkele boerenerven voor de spreeuw en boerenzwaluw. Hierdoor is voor deze soorten geen sprake van een jaarrond beschermingsregime.

Voor de huismus is dit niet van toepassing. Met het slopen van het washok en de boerderij gaan mogelijk nestlocaties van de huismus verloren. Daarnaast kunnen dieren worden verstoord of gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming. Een nader onderzoek naar de huismus moet uitwijzen of er daadwerkelijk sprake is van nestlocaties, hoeveel broedparen gebruik maken van deze gebouwen en of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Algemeen voorkomende broedvogels

Bij de start van de werkzaamheden in het broedseizoen kunnen broedende vogels worden verstoord en/of nesten worden aangetast. Dit is een overtreding van art. 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming. Hiervoor kan geen ontheffing worden aangevraagd. De sloop van de opstallen moet daarom plaatsvinden buiten het broedseizoen dat grofweg loopt van 15 maart tot 15 juli, of reeds

voorafgaand aan het broedseizoen worden opgestart en continue plaatsvinden. Door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren worden negatieve effecten op broedvogels voorkomen. Er is dan geen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

7.2 Nader onderzoek

Er is een nader onderzoek noodzakelijk naar huismus en de gebouwbewonende vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Huisumus

Aanbevolen wordt om het nader onderzoek naar de huismus uit te voeren conform het Kennisdocument Huismus (Bij12, 2017). Het nader onderzoek bestaat uit twee onderzoeksrondes in de periode van 1 april tot 15 mei met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Hierbij wordt tijdens goede weersomstandigheden op geluidsluwe momenten in de ochtend onderzocht of de huismus daadwerkelijk aanwezig is in het plangebied. De aanwezigheid van een nest van een huismus kan als volgt worden aangetoond:

- een nestindicatieve waarneming:
 - een nest of nestbouw;
 - bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats. Het nest zelf is vaak niet zichtbaar, maar grassprietten of veertjes steken uit;
 - transport van voedsel of ontlastingspakketjes;
 - bedelende jongen in een nest.
- een waarneming in potentieel broedbiotoop:
 - een zingend mannetje (veelal vanaf een hoge plaats zoals een dakgoot);
 - een paartje bij een potentiële nestplaats;
 - balts, paring of ander gedrag waaruit geconcludeerd kan worden dat er nesten aanwezig moeten zijn.

Vleermuizen

Aanbevolen wordt om het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen uit te voeren conform het Vleermuisprotocol 2017, zoals vastgesteld door de Gegevensautoriteit Natuur. Het nader onderzoek naar vleermuizen bestaat uit de volgende onderdelen:

- Kraamverblijfonderzoek bestaande uit 2 onderzoeksrondes in de periode van 15 mei tot 15 juli, met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen;
- Paarverblijfonderzoek bestaande uit 2 onderzoeksrondes in de periode van 15 augustus tot 1 oktober, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen;
- Zomerverblijfonderzoek bestaande uit 2 onderzoeksrondes in de periode van 15 mei tot 15 september met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen waarbij minimaal 1 onderzoeksronde moet plaatsvinden in de kraamperiode.

Tijdens deze veldbezoeken wordt gebruik gemaakt van een batdetector. Dit is een apparaat waarmee de onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen worden opgevangen en omgezet naar voor mensen hoorbare geluiden. Door het uitvoeren van vijf veldbezoeken kan met voldoende juridische zekerheid aannemelijk worden gemaakt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn in het plangebied.

7.3 Aanbevelingen

Naast de consequenties vanuit de Wet natuurbescherming is er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied. Hiertoe valt te denken aan:

- Het planten van inheemse, besdragende bomen en struiken voor vogels en vleermuizen;
- Het plaatsen van één of twee marterproof steenuilenkasten. Er kan gedacht worden aan het plaatsen van een kast in de kapschuur. Hiermee wordt een extra roest- en nestplaats geboden;
- Het creëren van hoekjes met ruigten of andere schuilmogelijkheden voor kleine zoogdieren. Hiermee wordt ook het aanbod aan prooidieren voor een koppel steenuilen vergroot;

- De nieuwbouw geschikt maken voor soorten als boerenzwaluw, huismus en spreeuw. Dit kan door het aanbieden van kunstnesten, maar ook door de nieuwbouw te voorzien van een pannendak en/of overstekende dakrand.

Literatuurlijst

- BIJ12. 2017. *Kennisdocument Huismus Passer domesticus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. & Thissen, J.B.M. 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Creemers, R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (RAVON) 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten*.
- Dietz, C., von Helversen, O. & Nill, D. 2011. *Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*, uitgeverij De Fontein|Tirion Uitgevers B.V., Utrecht.
- Limpens, H., Mostert, K. & Bongers, W. 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000*. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Websites

- Website FLORON (www.verspreidingsatlas.nl).
- Website Google Earth (maps.google.nl).
- Website overheid (www.rijksoverheid.nl).
- Website RAVON (www.ravon.nl).
- Website soortenbank (www.soortenbank.nl).
- Website zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl).

Bijlage 1. Schets van toekomstige inrichting

